

Szabó Ottó művészete¹

Nincs egyszerű dolgom, ha röviden és velősen szeretném összefoglalni azt a tevékeny életpályát, amely Szabó Ottó mögött áll. Mert ő nem az a fajta művész, aki a képzőművészeti főiskolán készített alkotásainál lecövekelt volna, vagy még mindig azt járná körbe az unalomig ragozva.

Nála van GONDOLAT. Ő sosem szenvedett alkotói válságban, sosem égett ki, vagy üresedett ki. Mindig voltak és vannak céljai, tervei, ő gondolatban is fest. Sőt, volt időszak, hogy *csak* gondolatban festett, mígnem összeállt A KÉP.

S akkor azt vászonra vitte.

Engedjenek meg nekem egy rövid felsorolásszerű ismertetést, amely körvonalazza ezt az életpályát.

Szabó Ottó festőművész szabad alkotótevékenységgel, szakrális és monumentális festéssel, formatervezéssel, klasszikus és számítógépes grafikával, könyvillusztrációkkal, tipográfiával és nyomdai előkészítéssel, valamint művészeti logisztikával foglalkozik.

Talán nem hangzik nagyképpen, ha azt mondom, az Úristen udvari festője ő, hiszen szakrális területen egyike a leggyakrabban foglalkoztatott művészeknek a Felvidéken.

Több felvidéki templomban (így Diósförgepatonyban, Bodollóban, Szepsiben, Restén, Ipolynyéken), az erdélyi Csíkszentkirályon imádkoznak keresztút-sorozata előtt, a szepsi katolikus templom sekrestyéjét, liturgikus tárgyait – a gyertyatartókat, körmeneti keresztet, a templom berendezését – az oltárt, trónust, szedest és az ambót is ő tervezte. A restei templom teljes berendezése – beleértve az orgonát is – és belső térkialakítása az ő tervei alapján valósult meg, s vált a templom művészileg egységessé.

Legutóbb az ipolynyéki templom teljes belső terén dolgozott, ahol freskó, pontosabban a szekó módszerével készített a templom boltíves és hajómena-

KOVÁCS ÁGNES (1971) hungarológus, a kassai MaJel Rovás Központ igazgatója, a RovArt internetes újság főszerkesztője.

1 Elhangzott a Szervátiusz Alapítvány díjátadásán, Budapesten, 2018. november 30-án.

nyezetére festményt, az általa tervezett ólomsínes üvegablakok pedig szintén Isten dicsőségét hirdetik.

2004 őszén a Szlovákiai Magyar Képzőművészek Társaságának nívódíjában részesült.

Közel 25 évvel ezelőtt egyik alapítója volt a Rovás művészeti társulásnak, amely immár fenntartója és működtetője a kassai Löffler ArtCampnek és a Majel Rovás Központnak. A Rovás kortárs művészeti kezdeményezésekkel, intermedialis és vizuális tevékenységgel, számítógépes és alkalmazott grafikával, kiállítás-szervezéssel, nemzetközi, országos és regionális jellegű workshopokkal, különféle kurzusokkal, tehetséggondozással, klasszikus képzőművészeti technológiák oktatásával, képző- és iparművészeti, kézműves és kulturális alkotótáborok rendezésével foglalkozik.

Szabó Ottó 2005-ben az egyik iniciátora volt az első felvidéki művészeti portálnak, a háromnyelvű Rovartnak (www.rovart.sk).

2010-ben tevékenységéért megkapta a Pro Cultura Hungarica díjat. 2012-ben megalakította a Nemzetközi Rovás Alkotóközösséget, rövidített nevén az eNRA-t.

Most engedjék meg, hogy néhány mondatot idézzek abból a könyvből, amely a művész 50 éves jubileumára készült. Ezekből a jellemzésekből szintén újabb mozaikkockákat illeszthetünk a róla alkotott saját képünkbe:

„A végletekig elszánt és elkötelezett, de nem a megszállottság síkján. Mindig van ereje ahhoz, hogy megkérdőjelezze saját döntéseit. Bár nagyon könnyen fellelkesül, és legszívesebben állandóan szárnyalna, a józan ítélőképessége felülkerekedik, amikor szükség van rá. Ez teszi igazán sikeres művésszé. A művészek megszokott magatartásától és napjaink divatjától merőben eltérően mindig közösségben gondolkodik olyannyira, hogy nem is tud igazán örülni, ha sikereit nem oszthatja meg másokkal is. A szívébe zár mindenkit, aki a társaságát keresi, vagy a segítségét kéri, és talán soha nem képes feldolgozni, ha egy bizalmasnak hitt barát egyszer csak hátat fordít neki.”

„Szabó Ottó »ars poeticájának« egyik – talán leglényegesebb – mozgatórugója: a hite. Ez segítette át élete nehéz időszakán is, de ugyanakkor hite őszinte megélése adja kezébe újra és újra a vésőt, az ecsetet a továbbadásra szánt gondolatok megtestesítésére. Mindemellett Szabó Ottó művészi alkotótevékenysége elválaszthatatlan attól az »átadási kényszertől«, amely erőt, energiát ad neki a szervező, közvetítő, társadalmi aktivitáshoz.”

„Szabó Ottó képeivel a visszatérést sugalmazza. Visszatérést a hagyományos értékekhez, amelyek a múltban a régi, letűnt civilizációkat évezredek át megtartották. A hagyományos értékeken a felebaráti szeretetet, megértést, kapcsolatot, tapintatot, békességet, olyan emberi viszonyokat értünk, amelyeknek győzniük kellene a szűkkeblűség, gátlásosság, butaság, korlátoltság, függőség, gyűlölet és elszigeteltség felett.”

„Ottó a vonalak mestere. A vonalai segítségével minden életre kel: a tér, a plasztika, a mozgás, a téma. Ottó a fegyelmek embere..., ugyanakkor szinte szikrázik a képeken a feszültség, a drámai erő. Legtöbbször nagyon egyszerű, klassziku-

san bevált eszközökkel éri el ezt. Például koromsötét, fekete vagy barna háttérből tör elő a téma, amely minden képen maga az Ember.”

Szabó Ottó művészetére jellemző, hogy nem arról szólnak a képei, amely legelőször szembetűnik, nem arról, amire hirtelen odafigyel az ember, hanem a mondanivaló mélyebben van, sokszor a háttérben vagy az előtér és a háttér között lebeg.

Jellemző rá, hogy az érzéseit, értelmezéseit dolgozza fel, nyitott kompozícióit bármikor továbbgondolja, képeibe minden kiállítása előtt belefest, a nézőt pedig közös elmélkedésre invitálja.

Teljesen új alkotásait onnan lehet felismerni, hogy imprimatúrákként állítja ki azokat, régebbi képein már több a réteg, az általa öregnek nevezett festmények pedig már sokat próbált, vastagabb festékréteggű, vonalakkal sűrűbben barázdált háttérű világok.

A kínai írásjegyekhez hasonlóan Szabó Ottó képeinek kompozíciói is két (néha több) elemből állnak: van a fonetikus elem, ami azt mutatja, hogyan olvassuk az írásjegyet, és van a jelentés. A fonetikus elem nála vizuálisan olvasható, ez az, amit legelőször felfedez az ember, ez az, ami miatt a néző megáll a festménye, rajza, szobra, térinstallációja, egyszóval az alkotása előtt.

A jelentéselem mélyebben van, a hozzá vezető értelmezést sokszor egy közép-ső, egy vonalerezetekből álló, rajzszerű, a művész által utalóelemnek nevezett mező segíti. Az alkotás előtt megállított néző, amikor mindezeket felfedezi, akkor válik befogadóvá. Gyakran előfordul, hogy egy-egy alkotás jelentéselemét csak évek elteltével képes felfedezni az ember. Leragad a látványnál, hiszen Szabó Ottónál a fonetikus elemnek esztétikai értéke van.

A fonetikus elem figuratív, egy szempillantás alatt képes hatást kiváltani. Az olajfestés technikájának abszolút ismerete jellemzi a művészt, a sötét színekből a világosabbak felé haladva építi fel képeit, sohasem dolgozza ki a tökéletes befejezettségig a fonetikus rész komponenseit, ezek a néző agyában állnak össze, a részletek kidolgozásába vizuálisan bevonja a nézőt is.

A jelentéselem filozofikus elmélkedésekre hívja a befogadót, erről a tartalomról a nézőnek nincs tudomása, meglétét csak sejtheti, ide már befogadó kell. A jelentéselem afféle „Update” eredménye: a heideggeri létbe vetettséget, a kierkegaard-i örök szorongást és büntudatot elemzi és dolgozza fel sajátosan, akiknek a filozófiája a ma viszonyai, történései, ok és okozati összefüggései által újra aktualizálódott.

Update..., talán ez a megfelelő szó. Kierkegaard és Heidegger viszont csak programok a művész belső számítógépén, ezen programok oly módon segítenek neki az észleletek és a beleérzések feldolgozásában, mint az Adobe Creative Suite segíti a formatervezők elképzeléseit.

Szabó Ottó észrevételeket és tanulságokat ír le a képzőművészet nyelvén, művészetének formanyelve a shu fa tanulmányozása által alakult olyanná, amely ma csak őt jellemzi. Amely által saját stílusa lett, és kézjegyét azonnal felismeri már az is, aki csak nézőként egyszer-kétszer találkozott vele.